

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

26 mai 2020

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit în următoarea componență:

Președinte – Iurie Diaconu,

Judecători – Ion Guzun, Liliana Catan, Victor Burduh, Nicolae Craiu,

juducând în ședință, fără participarea părților, recursul în anulare declarat de către avocatul Alexandr Russu în numele condamnatului Ivan Munteanu, prin care solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 25 septembrie 2019, în cauza penală privindu-l pe

*Munteanu Ivan XXXXX, născut la XXXXX,
originar și domiciliat în XXXXX.*

Termenul de examinare a cauzei:

1. prima instanță: 10.05.2018 – 14.06.2019;

2. instanța de recurs ordinar: 10.07.2019 – 25.09.2019;

3. instanța de recurs în anulare: 16.01.2020 – 26.05.2020.

a c o n s t a t a t:

1. Prin sentința Judecătoriei Strășeni, sediul Central din 14 iunie 2019, procesul penal intentat în privința inculpatului Ivan Munteanu învinuit în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 264¹ alin. (3) Cod penal, a fost încetat din motivul intervenirii termenului de prescripție de tragere la răspundere penală, liberându-l de la răspundere penală.

2. Pentru a pronunța sentința, prima instanță a constatat că, Ivan Munteanu fiind posesor a permisului de conducere nr. 988503122, la 29 octombrie 2013, aproximativ la ora 18:50, conducând unitatea de transport de model „VAZ 2103”, cu numerele de înmatriculare XXXXX, a fost stopat de către colaboratorii Serviciului Patrulare al Secției Securitate Publică a Inspectoratului de Poliție Strășeni, pe traseul R1 Chișinău-Ungheni, la kilometrul 22, din motiv că unitatea respectivă de transport condusă de inculpat avea un defect tehnic la sistemul de iluminare.

Tot atunci, colaboratorii Serviciului Patrulare al Secției Securitate Publică din cadrul Inspectoratului de Poliție Strășeni având bănuieli că conducătorul auto se află în stare de ebrietate, i-a solicitat lui Ivan Munteanu, să fie supus testării la alcool prin mijlocul tehnico-științific „Drager Alcootest”, însă inculpatul conform procesului-verbal din 29.10.2013 de constatare a stării de ebrietate, rezultă că a refuzat să fie supus testării alcooscopice.

După care Ivan Munteanu, a fost însoțit de către colaboratorii de poliție a Serviciului Patrulare al Secției Securitate Publică a Inspectoratului de Poliție Strășeni la Spitalul raional Strășeni, unde i-a fost solicitat să fie supus examinării medicale în vederea stabilirii stării de ebrietate și a naturii ei și să-i fie prelevate mostre de sânge, însă inculpatul intenționat a refuzat să fie supus examinării medicale în vederea stabilirii stării de ebrietate, precum și de la recoltarea probelor biologice în cadrul acestui examen medical, fapt despre care a consemnat în procesul-verbal nr. 247 din data de 29.10.2013, a examinării medicale de constatare a faptului de consumare a alcoolului, stării de ebrietate și naturii ei.

3. Împotriva sentinței a declarat recurs Ivan Munteanu prin care a solicitat admiterea recursului, casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care să fie achitat de sub învinuirea înaintată.

În motivarea cerințelor sale a invocat că, instanța de fond a admis mai multe erori de drept și de fapt ce au afectat soluția dată, or, pe parcursul cercetării s-a constatat că acțiunile inculpatului nu cuprind elementele constitutive ale infracțiunii, instanța de fond a apreciat superficial faptele incriminate inculpatului, inclusiv și cele constatate prin decizia Curții de Apel Chișinău din 20 martie 2018.

De asemenea, a subliniat că, sunt inadmisibile și nu pot fi admise în calitate de probe procesul-verbal de audiere în calitate de martor a lui Ioana Șoimu din 30.10.2013, procesul-verbal de audiere în calitate de martor a lui Vladimir Iacob din 06.11.2013 din motiv că în ele nu este indicat numele ofițerului de urmărire penală care a efectuat audierea, CD DVD-R din motiv că este în contradicție cu raportul din 29.10.2013 al lui T. Șveț cu privire la înregistrarea informației privind la pretinsa infracțiune, din care rezultă că careva mijloace tehnice de constatare nu au fost utilizate.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 25 septembrie 2019, a fost respins recursul ordinar declarat de către Ivan Munteanu ca fiind nefundat, cu menținerea sentinței atacate.

4.1. În motivarea deciziei, instanța de recurs a conchis că, prima instanța a pronunțat o hotărâre întemeiată și în corespundere cu normele legale.

Astfel, instanța a menționat că, deși Ivan Munteanu nu a recunoscut vina în comiterea infracțiunii incriminate, vinovăția acestuia este pe deplin dovedită prin probele prezentate de către partea acuzării, printre care declarațiile martorilor și documentele cercetate în ședința de judecată, și anume: declarațiile martorilor Petru Negară, Tudor Sveț, Ioana Șoimu, Valeriu Munteanu, Vladimir Iacob; procesul-verbal de constatare a stării de ebrietate din data de 29.10.2013, cu utilizarea mijlocul tehnico-

științific „Drager Alcotest 8510 RO” (f.d. 7, vol.I); procesul-verbal nr. 247 din 29.10.2013 al examinării medicale (f.d. 9, vol. I).

Astfel, instanța de recurs a conchis că, prima instanță a stabilit o corectă situație de fapt, dând faptelor reținute în sarcina lui Ivan Munteanu încadrarea juridică corespunzătoare, și anume „Refuzul conducătorului mijlocului de transport de la testarea alcoolsopică, de la examenul medical în vederea stabilirii stării de ebrietate și a naturii ei sau de la recoltarea probelor biologice în cadrul acestui examen medical” (art. 264¹ alin. (3) Cod penal).

Raportând motivele invocate în cererea de recurs la materialele cauzei penale, instanța de recurs ordinar a conchis că argumentele invocate de recurent nu își găsesc confirmare în starea de fapt a prezentei cauze penale, motiv pentru care a respins solicitarea părții apărării privind pronunțarea unei sentințe de achitare în privința lui Ivan Munteanu.

Instanța de recurs ordinar a constatat că în cadrul ședinței de judecată au fost prezentate suficiente probe pertinente, concludente, veridice și utile, care demonstrează pe deplin vinovăția lui Ivan Munteanu în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 264¹ alin. (3) Cod penal.

Cu referire la elementele constitutive ale componenței de infracțiune prevăzută de art. 264¹ alin. (3) Cod penal, instanța de recurs a subliniat că, obiectul juridic special al infracțiunii constituie securitatea circulației și exploatarea mijlocului de transport ca parte componentă a securității și ordinii publice, condiționată de neadmiterea la circulația rutieră a persoanelor în stare de ebrietate alcoolică.

Reieșind din dispoziția normei reglementate la art. 264¹ alin. (3) Cod penal, componența de infracțiune se manifestă prin modalități alternative ca refuzul, împotrivirea sau eschivarea conducătorului mijlocului de transport de la testarea alcoolsopică, de la examenul medical în vederea stabilirii stării de ebrietate și a naturii ei sau de la recoltarea probelor biologice în cadrul acestui examen medical.

Fiind analizat sub aspect doctrinar, refuzul sau eschivarea conducătorului mijlocului de transport față de care există temeiuri suficiente de a presupune că se află în stare de ebrietate inadmisibilă produsă de alcool, de la testarea alcoolsopică, de la examenul medical în vederea stabilirii stării de ebrietate și a naturii ei sau de la recoltarea probelor biologice în cadrul acestui examen medical presupune respingerea de către acesta a solicitării agentului constator de a urma procedura testării alcoolsopică, refuzul conducătorului de a se deplasa la instituția medicală pentru a fi supus examinării medicale întru stabilirea stării de ebrietate și a naturii ei, precum și refuzul de a i se recolta probele biologice în carul acestui examen.

În acest sens, instanța de recurs a reținut că, obligația de a se supune la testarea alcoolscoptică a inculpatului în vederea stabilirii alcoolemiei corespunde exigenței sociale proporționale, și anume asigurării circulației rutiere, protecției dreptului la circulația liberă și în siguranță a celorlalți participanți la traficul rutier, iar incriminarea sustragerii de la efectuarea testării alcoolscopice are ca finalitate apărarea drepturilor și libertăților cetățenilor, a vieții, integrității corporale și a sănătății, precum și a altor valori importante angajate în traficul rutier.

Securitatea traficului rutier prezintă un interes public major, prin urmare asigurarea securității este o obligație pozitivă a statului. Unitatea de transport, ca participant la trafic, reprezintă o sursă de pericol sporit, conducătorul auto având obligația de a respecta anumite reglementări impuse de autorități în evitarea riscurilor rezultate din utilizarea autovehiculelor.

Restrângerile cu caracter legal în exercițiul drepturilor sau libertăților conducătorilor mijloacelor de transport pot forma obiectul impunerii unor obligații, inclusiv incriminarea refuzului de a se supune executării anumitor obligații ce le revin în calitate de participanți activi la traficul rutier.

Reieșind din materialitatea evenimentelor, instanța de recurs a apreciat că în speță, conduita lui Ivan Munteanu, care a refuzat nejustificat să se supună testării alcoolscopice și examinării medicale în vedere stabilirii stării de ebrietate și a naturii ei, precum și de la recoltarea probelor biologice în cadrul acestui examen medical, intră în sfera ilicitului penal, fapta fiind săvârșită cu forma de vinovăție prevăzută de lege, contrar apărărilor formulate de inculpat.

Cu referire la alegațiile apărării precum că, nu pot fi reținute în calitate de probe procesul-verbal de audiere în calitate de martor a lui Ioana Șoimu din 30.10.2013, procesul-verbal de audiere în calitate de martor a lui Iacob Vladimir din 06.11.2013, din motiv că în ele nu e indicat numele ofițerului de urmărire penală care a efectuat audierea, instanța de recurs a apreciat critic aceste argumente, or, în cadrul ședinței de judecată, instanța de fond a audiat martorii Ioana Șoimu și Vladimir Iacob, a apreciat aceste declarații în conformitate cu prevederile art. 101 alin. (1) Cod procedură penală și stabilind relevanța și concludența acestor probe le-a reținut în mod justificat la baza sentinței de condamnare în privința lui Ivan Munteanu.

De asemenea, cu referire la argumentele precum că, nu poate fi admis în calitate de probă - corpul delict CD DVD-R din motiv că este în contradicție cu raportul din 29.10.2013 al lui T. Șveț cu privire la înregistrarea informației cu privire la pretinsa infracțiune, din care rezultă că careva mijloace tehnice de constatare nu au fost utilizate, instanța de recurs le-a respins ca fiind nefondate, or, în cadrul ședinței de judecată, instanța de fond prin examinarea probei audio/video anexată la materialele

cauzei penale, prin ordonanța privind recunoașterea obiectelor drept corpuri delictive și anexarea lor la cauza penală, în care clar se vede că inculpatul Munteanu Ivan aflându-se în incinta IP Strășeni, refuză să treacă testarea alcoolscoptică care este solicitată de către un colaborator de poliție. Concomitent colaboratorul de poliție îi explică consecințele refuzului testării alcoolscoptice, cu aparatul „Drager”.

La fel, în susținerea poziției sale de apărare, Ivan Munteanu a invocat faptul că, dânsul nu se afla în stare de ebrietate și că el nu a comis infracțiunea incriminată, fapt care se dovedește și prin aceea că imediat după presupusa constatare a eschivării de la testarea alcoolscoptică și de la examenul medical în vederea stabilirii stării de ebrietate și a naturii ei sau de la recoltarea probelor biologice în cadrul acestui examen medical.

Mai mult, instanța de recurs a susținut poziția instanței de fond care a stabilit că infracțiunea ce i s-a incriminat inculpatului potrivit prevederilor art. 16 alin. (2) Cod penal este o infracțiune ușoară, fiind comisă de către inculpat la data de 29.10.2013, iar din ziua săvârșirii infracțiunii, a expirat termenul de 2 ani pentru a fi atras la răspundere penală.

În temeiul art. 60 alin. (1) lit. a) Cod penal, instanța de fond corect a dispus încetarea procesului penal intentat în privința lui Munteanu Ivan învinuit în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 264¹ alin. (3) Cod penal, din motivul intervenirii termenului de prescripție de tragere la răspundere penală, cu liberarea acestuia de răspundere penală.

5. Decizia instanței de recurs ordinar este atacată cu recurs în anulare de către avocatul Alexandr Russu în numele condamnatului Ivan Munteanu, care solicită casarea deciziei, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care condamnatul să fie achitat de sub învinuirea de comitere a infracțiunii prevăzute de art. 264¹ alin. (3) Cod penal.

În motivarea celor solicitate, avocatul indică aceleași motive indicate și în cererea de recurs ordinar, mai mult acesta susține că condamnatului i-a fost încălcat dreptul la un proces echitabil, și anume dreptul la apărare.

În acest sens, recurentul subliniază faptul că, în ședința instanței de recurs ordinar a solicitat amânarea ședinței pentru a studia toate materialele cauzei penale, însă instanța a dispus înlăturarea acestuia și numirea unui alt avocat care să apere interesele condamnatului, și anume avocatul Valentina Arnaut.

Astfel, instanța de recurs ordinar omite să întrebe condamnatul dacă este sau nu de acord cu numirea unui alt avocat, în aceste circumstanțe decizia pronunțată de către instanța de recurs ordinar este una lovită de viciu fundamental.

6. Judecând recursul în anulare declarat în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis, din următoarele considerente.

Conform prevederilor art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, judecând recursul în anulare, instanța de recurs în anulare este în drept să admită recursul în anulare și să dispună rejudecarea de către instanța de recurs ordinar, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs în anulare.

De asemenea, conform art. 453 alin. (1) Cod de procedură penală, hotărârile irevocabile pot fi atacate cu recurs în anulare în scopul reparării erorilor de drept comise la judecarea cauzei, în cazul în care un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente a afectat hotărârea atacată, inclusiv când Curtea Europeană a Drepturilor Omului informează Guvernul R. Moldova despre depunerea cererii.

Viciu fundamental în cadrul procedurii precedente, care a afectat hotărârea pronunțată potrivit dispoziției art. 6 pct. 44) Cod de procedură penală, este o încălcare esențială a drepturilor și libertăților garantate de Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, de alte tratate internaționale, de Constituția Republicii Moldova și de alte legi naționale.

Coroborând argumentele invocate în recurs cu prevederile legale ale actelor internaționale și naționale, Colegiul penal lărgit menționează următoarele.

Recurentul a invocat ca viciu fundamental în cadrul procedurii precedente ce a afectat hotărârea atacată faptul că, instanța de recurs ordinar i-a încălcat condamnatului dreptul la apărare, care cade sub incidența garanțiilor art. 6 par. 3 lit. c) din Convenția Europeană cu privire la drepturile omului.

Astfel, recurentul susține că, la 24 septembrie 2019 a solicitat printr-o cerere scrisă să i se prezinte dosarul pentru a face cunoștință cu materialele cauzei (f.d. 234, vol. II), iar în cadrul ședinței de judecată din 25 septembrie 2019, a solicitat instanței să îi fie acordat termen pentru studierea materialele cauzei, deoarece a reușit să studieze materialele cauzei doar din primul volum. Însă, instanța nu a luat în calcul solicitarea acestuia din motiv că este prezent în ședința de judecată un alt avocat, și anume, Valentina Arnaut.

Așadar, în pofida faptului că, ultima solicitarea a condamnatului din 16 septembrie 2019 cu privire la acordarea asistenței juridice calificate garantate de stat, a fost stabilit ca fiind avocatul solicitat Alexandr Russu, instanța de recurs ordinar îl înlătură pe apărător fără a-l întreba pe condamnat dacă este de acord să fie reprezentat de către un alt avocat.

În acest sens, Colegiul penal lărgit subliniază jurisprudența Curții de la Strasbourg care a indicat în cauza Bogomic vs Portugalia din 07 octombrie 2008 că, desemnarea unui avocat nu este de natură să asigure acuzatului, prin ea în însuși, o asistență juridică efectivă.

Așadar, din materialele cauzei rezultă că inculpatul Ivan Munteanu nu a beneficiat de dreptul la apărare în sensul art. 6 paragraful 3 lit. c) din Convenția Europeană, or, instanța înlăturând de la examinarea cauzei avocatul Alexandr Russu și continuând examinarea cauzei în prezența unui alt avocat, nu a ținut cont de eficacitatea unei apărări, or, nu se cunoaște dacă avocatul Valentina Arnaut a reușit să facă cunoștință cu materialele cauzei.

Astfel, Înalta Curte de la Strasbourg a menționat în acest sens în cauza Sannino vs Iatlia din 27 aprilie 2006 că, instanța de judecată la desemnarea unui apărător din oficiu urmează să dea o apreciere obiectivă a lucrului efectuat de către apărător, or, instanța urmează să intervină pentru a asigura respectarea dreptului la apărare, în caz contrar instanțele naționale nu pot fi exonerate de răspundere.

Colegiul penal lărgit ajunge la concluzia că, instanța de recurs ordinar fără a ține cont, atât de jurisprudența CtEDO, cât și legislația națională, a examinat cauza în lipsa unei apărări care urma să fie nu doar de „jure”, dar și de „facto”, ceea ce contravine garanțiilor drepturilor omului.

Mai mult decât atât, Colegiul penal lărgit atrage atenția că instanța de recurs nu a anexat la dosar CD-ul cu înregistrarea audio a ședinței de judecată, fapt care pune în dificultate instanța superioară de a verifica corectitudinea acțiunilor instanței.

Situația descrisă mai sus, nu poate fi corectată în instanța de recurs în anulare, deoarece eroarea comisă nu oferă posibilitatea instanței de recurs de a concluziona asupra respectării garanțiilor art. 6 al Convenției Europene, sub aspectul procesului echitabil.

La rejudecarea cauzei, instanța urmează să se conducă de dispozițiile art. 436 Cod de procedură penală, care prevede procedura de rejudecare și limitele acesteia, să se pronunțe la modul convenit și în strictă conformitate cu prevederile Legii procesual penale – asupra tuturor motivelor indicate în recursul inculpatului și în măsura competenței sale asupra motivelor din recursul în anulare declarat de apărare, să cerceteze și să elucideze faptele importante pentru soluționarea justă și promptă a cauzei date, să argumenteze clar concluziile sale în decizia adoptată, în dependență de circumstanțele constatate, ținând cont de motivele casării deciziei atacate, de practica unitară în acest domeniu și de practica relevantă a CtEDO, să pronunțe o hotărâre legală și întemeiată, în conformitate cu prevederile art. 417 Cod de procedură penală.

7. În conformitate cu prevederile art. 457 alin. (3), 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit

d e c i d e :

admite recursul în anulare declarat de către avocatul Alexandr Russu în numele condamnatului Ivan Munteanu, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 25 septembrie 2019, în cauza penală în privința condamnatului *Munteanu Ivan XXXXX*, și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă căilor de atac. Pronunțată integral la *07 iulie 2020*.

Președinte

Iurie Diaconu

Judecători

Ion Guzun

Liliana Catan

Victor Burduh

Nicolae Craiu